

IM 38 (3-4) 2007.
RIJEČ JE O...
MAIN FEATURE

IZLOŽBA *PTICE NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA*

SANJA VIDOVIĆ □ Muzej Slavonije, Osijek

sl. 1. - 4. Na području grada Osijeka živi 55% ptičjih vrsta zastupljenih u ukupnom ptičjem fondu Hrvatske

U prosincu 2006. u Muzeju Slavonije postavljena je izložba *Ptice na području grada Osijeka*, kojom je obuhvaćeno istraživanje ekologije, ponašanja i sistematske pripadnosti ptičjih vrsta nastanjenih na području grada Osijeka i u njegovoj neposrednoj okolini. Rezultati istraživanja i snimanja na izložbi su predstavljeni izborom fotografskih uvećanja i video zapisom zabilježenih ptičjih vrsta te muzejskim primjercima izdvojenim iz zbirke Prirodoslovnog odjela, ukupno 176 izložaka. Izložba je popraćena katalogom s uvodom, pregledom istraživanja ptica na području grada Osijeka od druge polovice 18. st. do danas, današnjim stanjem ptičjih vrsta na području grada Osijeka, popisom ptičjih vrsta zabilježenih na području grada tijekom povijesti, katalogom fotografiranih vrsta ptica, kataloški obrađenim dermoplastičnim preparatima ptica i izabranim primjercima ptičjih jaja iz zbirke Prirodoslovnog odjela Muzeja Slavonije.

U povodu Međunarodnog dana muzeja izložba je ove godine dopunjena akvizicijama dermoplastičnih preparata ptica iz Ornitološke zbirke, uz Svjetski dan migratornih ptica, koji je ove godine obilježen 12. i 13. svibnja. Izložba je dopunjena prigodnim posterom s temom globalnih klimatskih promjena, a bit će organizirano i nekoliko stručnih predavanja s ornitološkim temama. Nezaobilazan temelj za utvrđivanje promjena u zastupljenosti ptičje faune na području grada Osijeka i neposredne gradske okolice od kraja 18. do kraja 19. st. čine objavljena ornitološka opažanja profesorâ prirodopisa i poljoprivrede na Kraljevskom sveučilištu u Budimu Matije Pillera i Ljudevita Mitterpachera, Augusta

Mojsisovicsa, profesora Sveučilišta u Grazu, Erwina Rösslera, profesora Sveučilišta u Zagrebu i Józsefa Mikuske, profesora Sveučilišta u Osijeku.

Bogatstvo osječke ornitofaune potkraj 19. st. istraživao je i zabilježio ornitolog prof. dr. sc. Erwin Rössler, osnivač i prvi upravitelj Hrvatske ornitološke centrale, danas Zavoda za ornitologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Rezultate svoga osmogodišnjeg istraživanja ptica na području grada Osijeka i njegove okolice objavio je kao seriju od četiri članka u *Glasniku hrvatskoga prirodoslovnoga društva* u razdoblju od 1893. do 1900. g. Na temelju motrenja prikupio je mnogo podataka o ptičjim vrstama zatečenim na području Osijeka, a u svojim je člancima zabilježio čak 178 ptičjih vrsta. Sličan pristup toj temi imao je, tek u novije vrijeme, prof. dr. József Mikuska, koji je sustavnim praćenjem stanja na ovom području u posljednjih nekoliko desetljeća proširio popis na ukupno 210 primijećenih vrsta ptica. Područje grada Osijeka obiluje raznolikošću ptičjih vrsta zahvaljujući obližnjem parku prirode Kopački rit, kao i rijeci Dravi, koja protječe kroz grad, te brojnim parkovima, drvodredima i zelenim površinama u gradu koje su utočišta mnogim ptičjim vrstama. Na rubnim dijelovima grada smještena su prostrana polja ispresijecana kanalima, oranice i voćnjaci, vrlo raznolika staništa koja pridonose bogatoj fauni grada. Dalekovodi smješteni u okolini grada mjesta su za gniježđenje i odmor nekih ptičjih vrsta, dok su gradski deponiji, također privlačno mjesto za neke druge vrste.

sl. 5. - 8. Izložba Ptice na području grada osijeka

Od ukupno 210 ptičjih vrsta zabilježenih tijekom povijesti na području grada Osijeka, u novije vrijeme 87 vrsta nije primijećeno nijedanput dok je u tom vremenu zabilježeno 20 novih vrsta ptica. Današnja ornitofauna Osijeka obuhvaća 145 vrsta ptica, a povijesna 192 vrste. Najveći dio ptičjih vrsta nestao je s našeg područja kao posljedica intenzivne urbanizacije.

Na području grada Osijeka živi 55% ptičjih vrsta zastupljenih u ukupnom ptičjem fondu Hrvatske. Koliko je bogata ornitofauna grada Osijeka, vidljivo je iz činjenice da su u obližnjem parku prirode Kopački rit do sada zabilježene 294 vrste ptica, a dio parka prirode je i posebni zoološki rezervat. Kopački rit ima velik utjecaj na ornitofaunu grada Osijeka, jer katkad ptice pri dolasku i odlasku iz Kopačkog rita prelete grad ili su viđene na njegovim rubnim dijelovima.

Svojom tijesnom vezanošću za staništa, složenosti životnog ciklusa i potrebom za različitim staništima tijekom godine, osjetljivošću na vanjske utjecaje i promjene u staništima ptice pripadaju najvažnijim pokazateljima ukupnog stanja prirode. Danas je diljem svijeta ugrožen velik broj ptica, ponajviše zbog ljudskih aktivnosti koje izravno djeluju na njih i njihova staništa.

Primljeno: 12. lipnja 2007.

THE EXHIBITION BIRDS IN THE CITY OF OSIJEK

The exhibition "Birds in the City of Osijek" covered research into the ecology, behaviour and systematics of bird species inhabiting the city of Osijek and its immediate surrounds.

The results of the research and records were presented at the exhibition in a selection of photographic enlargements and a video of the registered bird species, with museum specimens taken from the collections of the Natural History Department. Of the total of 210 bird species recorded during history in the Osijek area, 87 have not in recent times been noted even once, while in this same period 20 species have been newly registered. Today's avifauna of Osijek counts 145 bird species, the historical however 192 species. Most of the species vanished from the Osijek area as a result of vigorous urbanisation. The exhibition is accompanied by a catalogue with an introduction, a review of bird research in Osijek ever since the second half of the 18th century, the current state of bird species in the city of Osijek, a list of bird species recorded in the city over the course of history, a catalogue of photographed species, catalogued, taxidermically-prepared specimens of birds and selected specimens of birds' eggs from the collections of the Natural History Department of the Museum of Slavonia.

